

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum sapientiae

Bonjohannes <von Messina>

[Basel], um 1475

[Liber primus contra imprudenciam]

[urn:nbn:de:bsz:31-315819](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-315819)

Sed quemadmodum iusticia rectificat in proximo. sic prudentia noscit bonum eligendum. malumque vitandum. Et sicut iusticia facit bonum. ita modestia vitat malum. Magnanimitate vero interiorum ordo stabilitur virtutum. consequens est ut quatuor magnorum siquidem viciozum totus impetus subuertatur. Hec quidem vicia quatuor. demencia et superbia. que magnanimitati et humilitati contraria sunt. Vbi enim non est humilitas/magnitudo animi recors/ audacia est. Similiter autem auaricia et intempantia. Hec namque illa quatuor sunt que iob bona diripiunt. quippe sabei stulticie/vastantes boues prudentie. Caldei superbie/camelos magnanimitatis tollentes. ignis luxurie oues mundicie comburens. ac ventus impetuose/ac violentis auaricie irruens domum vbi coniuuantes sunt decem precepta iusticie/funditus subuertens. Hec quidem quatuor illa dira cornua sunt que ventilauerunt iuxta vaticinium zacharie iudee et israhel. Bona illa quatuor que secundum iohannem insatiabilem vorauerunt scilicet eruca vrecundie. locusta volantis superbie. bruceus totus ventus insatiabilis auaricie. et rubigo ardentis luxurie. Quadrupliciter igitur opere procedemus. Primo agentes contra imprudenciam. Secundo aduersus supbiam. Deinde contra auaricias. Finaliter contra intempantias/ ut sic pertra domini nostri ihu xpi/ viciozum regnum quadruplex in eadem statua nabuchodonosor visa per somnia feriamus.

Semper discere et in extremis horis ^{sapie} **sempet stude.**
De vulpe et coruo. **Capitulum primus**

Quipso decrepita ardens cupiditate plus sciendi querendo magistrum membrum grauioribus. sui corporis itineris addidit graue pondus. Mox ergo tendenti senectutis infirmitate quidem graui. sed auuiditate sciendi pagili. Cum coruus astucios occurrisset. pacto mutue salutatis officio. satis leta subinnoxit. Vere voluntas dei erat. ut cito michi occurreret quem volebam;

Te namq; qui celi per cardines ambulas et multa confide-
 ras. vt me discipline sitibundam instrueres perquirebam
 Cui ille respondit / Tante calliditatis antiquata magistra
 quid amplius queris scire. hoc certe tantum tibi restat.
 peccatum finem habere. Ad hoc disciplina facta doctrix
 ita dicitur respondisse. Nunquid frater mi scriptum est.
 a salomone. Audiens sapiens sapienciam sapientior erit
 nisi q; sapiencie non est numerus. Vnde semper oportet ad
 discere. et in extremis horis fundum sapiencie desidera-
 bilius indagare. Finis enim prudencie sapiencia est. Et ob
 hoc quanto huiusmodi viciniore sumus. tanto maiori
 impetu ad amplectendum eam audiores cum natura cur-
 ramus. Virtutis enim motus quasi naturalis fortior est. *¶ fine*
 Sed cum visus senio ingrossatur. aspectus ex parte ratio-
 nis acuitur. dignum quippe est vt quando plus viget me-
 tis iudiciu. discipline pl; opaz impendam. Namq; du hic
 viuim; nunq; in eodem statu manem;. Quare si non pfici-
 mus mox deficiam;. Sic em esse pspicim; in mutabilibus
 rebus. qm sol cum vlt non pcedit reuertit;. et statim dies
 diminiut; euz non crescit. Similit; euz no in magis ptendit;
 mox inclinat; in semiu curs; etatis. Igit; donec in seita fue-
 ris semp discere. nec vnq; putaueris satis esse qz si steteris
 retrocedis. Nichil nimir; organoz nroz retroflu natura
 sed ante tm opoluit. vt in vtutis actib; no retrocedetes.
 immo semp pcedetes crescam;. Ples em sensuu ante situa-
 ti sut. et ibidez sut man; et pedes. Quo dicto discessit et
 ¶ Nichil sibi homo est sine sapiencia ¶ De aquila
 et sole

¶ Capitulum secundum

In lucidioris aeris sublimitate aquila conscen-
 dens mira solis fixo contutu venustate inspeeta
 mox eum tali questione pulsauit: dixitq; Tu
 quid es. vas admirabile tam decorum. At ille respon-
 dit. Nescio. Tunc illa magis mirata / nimirum / q; in lucis
 fonte huius ignorancie tenebras inuenisset adiunxit.

Et quomodo cum in splendoribus tuis cetera videantur. tui
tu nescius te non vides. **Q**ui dixit. **Q**uippe sapientie sum
non expers. **S**ola eminentia sui gaudent noticia. que sunt
in seipsa per sapientiam conuersiua. **A**d hec aquila sic ar-
guens sic dixit. **Q**uomodo igitur prodita est tibi tante
luciditatis gloriolitas / tante preciositatis dignitas / tante
virtualitatis causalitas. ac tante soliditatis perpetuositas
Ex quo namque te ignoras. tu tibi nichil es. **N**il quidem pru-
dencia fatuo / rutilancia ceco / et eloquencia surdo. **T**unc
tyran respondit. et si nichil michi su. tamen ei cuius sunt
omnia quoddam maximum sapienti. ipse enim sapiens cum
solus se cognoscendo sit suus. cunctorum que sibi non sunt
intellectum carencium. sapientia constitutus est dominus
Homo namque participio sapientie ex diuina imagine deco-
ratus. ab ipso qui dem primordio vniuersis rebus mundi
visibilibus est perfectus. **N**imirum sapientis sunt omnia. cui
tantum valet metalloz gemarumque validitas. et subsidiaria
medicinarum seruit potestas. **Q**uamobrem preciosior est sapien-
tia cunctis opibus. et omnia que desiderant huic non valet operari
Quibus auditis mox illa dilectione sapientie inflamata petiuit
a sole / ut quid sapientia esset luce diffinitio ostendat. **C**ui liben-
ter annuens inquit. **S**apientia quidem est illa mentis veritas. qua
sumus bonus quod est deus recta fide respicit. et casta dilectione
tenet. **H**ac enim que donatus est. iam mundi dominus ac possessor est
suus. **Q**uibus diligenter notatis in propria gaudent illa reuera est.

Prudencia vera est que simplicitatis innocencia decorat.
De coruo vulpe et fymea **C**apitulum tertium

Mimalium oim simul collecto consilio / cum de plibus que re-
rent / non immerito placuit his illis de ratione prudentie
obviniendi reglarum iuestigare precipuum / que eorum astutis famaretur.
Sed quam sumit incertus vulgus studia verba. et prauis amor
rectum vitit iudicium in obliquum / **H**ic volatilia coruum / hinc vul-
pez terrestria singula queque suum prudentia mox titubare ceperunt

Signum p. p. d. s. m.
finis!

Sed quia violentus et in glorius actus est laudatōis co-
 natus. Hinc quidem corui multiformis dolositatis et ver-
 sucie ostensis astucijs. Hinc vulpis deceptiue artis inge-
 nijs ventilatis. quasi iuris dignitate singulorum facinora
 ptulerunt. Talibus ergo pcialitatis amore sine rationis
 sententia hinc inde iactatis pro veritate. stans symea hoc in
 eōmuni. wee correptiua diffudit dixitq;. Non miror nimi-
 rum. si bestias cum et ipsos homines. mentis splendoribus
 tantum vigentes vicialis vmbra menciendo virtutem ali-
 quociens in iudicijs fallat. Nam pdigalitas amatozibus
 suis fallacē spēm liberalitatis depingit. Magnanimitatis
 vigorem audacia. et inanis gloria magnificentie grandita-
 tem. Pari quidem modo subornata calliditas. egris men-
 tibz oculis mentis claritatez prudētie. Sed ipsa quippe
 dolosa astucia nocendi est cum ignorantia virtuose agen-
 di. Prudentia vero est ars pclarissima recte viuendi cum
 simplicitate que est nescia quēquam ledendi. Nonne deus
 eterna prudentia sinistris perit ab angelis doli nocendi
 nescius in quo deciperēt. Dignum quippe deceptōne im-
 pium achab. Et ppter hoc ea que nimis proinde nunc fa-
 matis. nocentis calliditatis arte armata. malicioziora fore
 dicam nec vnquam prudentia. Namq; is tantum prudens
 est qui ratione recta in omnibus gubernatur. Verum re-
 cta racio est racionalis nature suum finem tantum intēde-
 re. omne quod impedit ad hunc consequenduz effugere
 cunctum quod expedit agere. et in his omnibus quousq;
 ad illum perueniat firma constancia permanere. Finis au-
 tem nature racionalis est sine omni malo gaudere. omni ve-
 ro bono cum ppetuitate securitatis et securitate veritatis
 letari. Ad hūc capescenduz cūcta impeditiua sūt vicia. et
 omnes oportūe virtutes iuuant. Quo diffinito vnusquisq;
 socioz secessit in sua. ¶ De meliozibus rebus est vti pui-
 tia qua suo loco et tpe cūcta queras et facias etc. ¶ De
 cicada et formica. ¶ Capitulum quareum.

In feruore messis cātans ⁊ q̄scēs cicada. cū vidisset formiculam. multo labore granum suis organulis attrahentem. Compaciens ei dixit. Vt quid in tanto caumate. cum natura refrigeratiuam quietem et humectiuam ymbriā requirat. Tu non solum nuda circuis sustinens tempestatem. sed quod pius est graui onere te occidis. Nonne vides q̄ ego in ymbra viridi cum iubilo requiescens. in suffocatiuo vix estu refrigeratiuum cordis anhelitum rapere possim. Quiesce rogo donec messis transeat intensiuum. Cui mox improuide / prouida formica prouide respondit. Omnia tempus habent. et suis spacijs transeunt vniuersa sub celo. quamobrem sicut queq; suo loco et tempore agenda sunt. ita et inquirenda. Nam si rei oportunum tempus negligenter transierit. cum quis indigerit postea minime reperit. eo q̄ hora debita sibi necessarium non quesiuit. Sic ergo carissima vti prouidentia sūne opus est nobis qua vite quidem alimenta accomoda. illo tempore vigilēs colligamus quando nature beneficentia dum hęc querimus inuenim⁹. Tempus autem colligendi victum. est messis. Vnde nūc prouide laborib⁹ colligo. quo. nimirum. in arida hyeme opulenta requie viuo. Tu vero improuida futurum tempus negligens instabili puncto quiescis nunc existis. ymmo nunc magis abuteris cantilenis. Cum folium quo nūc delectaris quasi ymbra transierit. et grauis ardor famis simul cum egestate successerit. nichil congregato in messe. Nonne improuidencie diro gladio / vitam tibi quam admodum diligis peremisti. Sed attende queso quantum in suis rebus regularitate mirabili. prudentie natura ducatur. Ranq; venarum fontes plenos in pascuis animalium semper habet. vt cum necesse fuerit membris debitorum preparatum prouida distribuat alimentum. Animal quidem circūitu sub zodiacō sol prouido ductore conducitur. vt sic prouideatur mutatis temporib⁹ in futurum.

Nam et terra in hyeme concipit. que digesta estatis in cen-
 dio futuri temporis prudentia gignit. Sili autem per sequenti anno
 semel suauiores palma dactilos gignat. et vitis liquorē dul-
 cissimū pari ordine sic distillat. Sic nimirū fontes qui nō
 semper secaturiūt. virtute stellarū semel terra imbuta humidi-
 tate diutina profusi cernunt. Unde totus nature ordo per
 uidentia gubernat. Quid igitur ea sperata que est vite tunc cō-
 moda. futuroque neglecto de presentibus tantū gaudens. Ego
 certe. mi fallor. de futuris plus euro. nam peritū perdidit.
 instans celi cursu rapidissimo iam transiit. et tantū quod super-
 est futurū possedi. His auditis mota cicada rogauit for-
 micam ut hęc quid essent diffinitione monstraret. At illa li-
 benter preces admittens inquit. Prouidētia quid est. si vbi
 dignū habes. hęc arte vigilis rationis in hac vita transito la-
 tētia cōgregare. et cōgregata inuolabilē cōseruare e quibus
 semper viuas in eterna et glōsa quiete. Quo dicto onerata
 processit ad nidulum suum. Donec mortales time vbiqz
et semper etc.

De coruo et vulpe

Cap. v.

Volitātem coruū famelicū circūcīrea. vulpes lati-
 tans nec min⁹ ardens. latibuli sui de valua aspex-
 it. Ac compto subtili famis rabie circūdatum.
 mox latenter egressa est. ac simulata morte. versis quidem
 oculis. mācibula lapsa. collo fluído. anhelito furtim trac-
 to. pede tenso. cauda sperfa. et calliditate tanta totius cor-
 poris societate diffusa. ut dissolutōnez regitiue virtutis mē-
 taretur. luidā fraus viuētis. Hoc. nimirum. querente
 cibum carnis. tam aude arte picta et vulpina fraude cor-
 ram subdola se ingessit. Cūqz simulatum cadauer iacen-
 tis mox nota vigili famis oculis aspexisset armis falsa-
 cie non minus minime doctus statim parum procul su-
 pra descendit. ut sic prius si dolosus esset addisceret.
 quam ex improviso callidior rostro sitibundo feriret.

Verū quia vita mīm? occultatur in pectore vbi Flabellus
iecozem p̄cordialē roguz euentare nō cessat. satis in ma
tomicis erudit? primū effusitiua corpis vitalia diligen
ter asperit. ac sic p̄cepta rima necessarij mot? fraude. ore
sumpto lapillo. sup aurem iacentis p̄ciens dixit. **S**eito
non mīm? vidisse coriunū oculum q̄ vulpimū. Nam si tuus
subtilis compit famez meā. ⁊ me? ocul? rimatus est frau
dem tuam. **S**ed vt amplius dicaz pluries fodi oculū sic
iacentis. **A**d hęc rapti collecta r̄ndit. **E**goq; sepius leta
collum tenui descēdentis. **T**unc coruz aduinxit. **V**t quid
hoc facere voluisti. **A**n forte putabas mīm? me sentire e
surtiem. **T**um ⁊ mag? **N**am crapula grauat. sobrietas ele
uat. ebrietas tollit mētē. macilq; vt arguā nimis obfu
scat p̄udentiā fraus furibūda. **A**t illa querulo dixit. **D**u
dum hęc didici. sed plus noui q̄ q̄nq; dormitans bonus ho
merus idest phus. **N**az non semp ingemū rurilat. nec pa
ri modo mēris est validitas semp apta. **M**īm? quidē curā
tes sciētia p̄diti pierūt plēs. ⁊ paz gnaris sepe diligētia
salus fuit. **S**ic serpens callidus negligētia perijt. ⁊ mus
vigilantia vngulā murilegi astutōris effugit. **A**n frustra
iacit? rethe ante oculos pennatorū. **S**ed si volueris me tibi
fraudis laqueos tēdisse. **D**isce i hoc. qm̄ inter fures cū
possibilitas aderit non est fides. **V**ade igit? ⁊ donēc morta
lis es semp time. ⁊ vbiq; timens circūspect? attendas. q̄
dicto diuisi sunt. **V**ide pedemēu tribuas ⁊ in secu
rioribus dubita. **¶ De aranea ⁊ musca.** **¶ Ca. vi.**

Erenti aranee reciāculū arētis sue. musca volitās
coram posita dixit. **V**t quid concludis fallaci re
the semitas liberioris nature. quo quidē iure vsur
pas eam publicū. ⁊ tensis reciāculis. modū claudis aptis
simū ḡdiēdi. **A**t illa r̄ndit. **N**imirū nature auēte h̄ fatō q̄
qz doctrix effēa scolas meas in plus semitis aptis extēda
Tūc musca subiūxit. si ita ē tūc disciplie tue reglas p̄da

Cui illa (Libenter annuens) inquit. Scito quod mortali-
 um vita non minus pender ab oculorum rectitudine quaz
 a corde. qd quide vt panderet sapientia repleta natura/
 multu sibi inuice cor ⁊ oculu conformauit. videlicz in agi-
 litate mot⁹ in copiositate spūs. ⁊ in vnitare conductus.
Propē h̄ maxia diligētia gubnandis adhibēda est oculis
 ne si erraueris. vitā perdas nunq̄ piē ambos claudes. sed
 quiescēte vno. vigilās alius te gubnet. **L**ucerna em̄ corpo-
 ris tui est oculus tu⁹. ⁊ idcirco vnū si clauseris. statim of-
 fendiculis duct⁹ in tenebris ofunderis. **D**ñi igit̄ custo-
 dia serua cor tuū. ⁊ diligētia vigili/oculū tuū. **N**ec ē p̄ma
 regula mea **S**eda vō est. vt nō sis auara de pdib⁹ tuis.
 nunq̄ des alieni simul duos. **N**e forte porrectis in maluz
 in pditōnē p consequēs sis eoz. **P**es em̄ sapiētis ē su⁹.
 et suozum pedū est stolidus. **P**alpebre igit̄ tue pcedant
 gressus tuos. **N**ec pes vnq̄ ducere oculū ańcedat. **A**t
 vō finalis reglā est. vt ibi semp pl⁹ timeas. vbi tibi plus
 arridet securitas. **A**t ibi min⁹ speres. vbi spes in rei spē
 plus apparet. qd em̄ queres in certo. h̄ repies in inc̄to
 et qz dubitabas in solidis. hinc (nimiruz) in dubijs turā
 eris. **S**apiens em̄ timet ⁊ declinat h̄ stult⁹ trāsit ⁊ confi-
 dit. **D**oceo igit̄ te quiescere. moneo te cautela pcedere.
 et pedē aci p̄iusum tantū extendere. **T**endo igit̄ laqos in
 quietis. pono reiaculū fatiuis ac tormētū paro molestis
His qui d̄ cum admiratōne auditis. musca sic inq̄t. **C**er-
 te valde sunt magna que instruis. **M**ox illa rñdit. **V**erū
 est si hoc facis. **N**ā intellect⁹ bon⁹ omnib⁹ facientib⁹ eum
Deinde regularū ⁊ monitōnis oblita musca. quietis im-
 paciēs ⁊ incauta. cum in aranee laqueū incidisset. **G**ra ce-
 pit lamētari de iudice. q̄ captaz violētia decepisset. **C**ui
 illa respōdit **A**rte capere pestilentē nō puto esse dolū frau-
 dis. sed diligētia equitatis. **D**im dixi tibi. quiesce. auc-
 tante pge. ⁊ non audisti. **D**iscāt ergo alij in malo tuo. q̄
 neglexisti incauta bonū tuū. **E**t h̄ detō dampnauit. eam.

¶ Semp cum tuto onere ⁊ suauū p̄tectōnis iugo possibi-
lis perge. ¶ De mure ⁊ testudīne. ¶ Cap. viij.

Quis p̄ cellariū ingruente gressū discurrens. graui
passū p̄genti testudīni obuiauit. Cui⁹ quidē con-
gruam grauitatē mox stult⁹ deridens ironice de-
lusorie sic dixit. quid soror tam rapida velocitate incedis
cui illa. moto capite illusorē deludēs ad veritatem r̄ndit.
Ego sic p̄go. qm̄ onerata suz armis meis. Tūc ille. Stul-
tum est tantū on⁹ vbiqz portare. Et illa. ymmo stultū est
qđ iudicas non sentire. ac stolidū magis nōdū securū ab
hostibz inermē saltādo discurrere (Nimirū) ex nature p̄-
uidentia. tuti corticis pondere circūquaqz vallata / domuz
murū ⁊ clipeū cū incumbit necessitas michi / metip̄a repio
et mēdicando suffragia non discuro. Tu vō leuis qz mer-
mis es. Cum hostis tibi vngula furibūda occurrerit. Hic
inde querēdo suffragia stupid⁹ curris. ac subito p̄uent⁹ /
ab hostili milite peris / si nō inueneris vbi q̄ntocius abscon-
daris. Quid ergo de letifera leuitate letaris. Attende qz
ventozum leuitas ⁊ in p̄fundum sepe nautam submergit.
Et belliger equus non nisi pondere sit aggrauatus. se-
curus in hostium cuneum se immittit. Maris vnda / flue-
tuosa leuitate semper circūfluūt. ⁊ tellus sua ponderosi-
tate quiescit. Leuis stipula penna. ventozum in quiete re-
uoluitur. ⁊ lapillus in humida grauitate firmatur. Igi-
tur (frater mi) tibi tue sit leuitatis tempestas. Michi
mee p̄derositatis cara trāquillitas. plaez certe vbiqz por-
tare suaue iugū p̄tectōnis / ac semp h̄re meū on⁹ leue sa-
lutis. quibz dictis recedēs. derisoris sui risū dūtis i luctū

¶ Tue spei anchoram in bonis perpetuus tancum fige

¶ De ceto ⁊ naua piscatoze. ¶ Cap. viij.

Quiper maris vnda cet⁹ grādissim⁹ in insulaz ele-
uat⁹. cum aride spēm mētiret. piscatoz raticula
Fluctuās terre cupidus in portū sophisticū hunc
p̄uenit. moxqz let⁹ ibi descēdens. parū leuata puppicula

manu petra ferro genito / rogo tibi pius cepit fouere cor
 pulsculū algoze rigidū. labore fessū. ⁊ esurie desiccatum.
Verum eū ignis accuta caliditas. insensibilis piscis trāf
 acta pinguēdine. tandē in carnē sensibilem descendisset. ar
 doris sensu statim pisce omoto. terremotū estimās nautā/
 stupidū? relicto omibz cucurrit ad lignū. **S**ic inde verita
 te operta tū? de parclā lamētabili ceto dixit. **U**t quid
 oñsa ingēti mole. stabilitate letali silata. ⁊ cute picta mē
 ciebaris te portum. **N**i certe natabile lignū statim pfugo
 subuenissz. in te ofidētē raptū subito / nō min⁹ quā naufra
 gium submersisses. **C**ui piscis rñdit. **T**u autē quare ad q̄
 escendū sup rem mutabile descēdisti. **E**t ille. **C**erte qz tel
 lus esse. ⁊ nō aliud videbaris. **T**ūc alē. **N**ūquid omē qd
 videt existit. **A**n ignoras qz plā in sola sui apparētia. non
 in veritate fraudāt. **N**az sophista videt phus. ⁊ ypocrita
 sanct⁹. **P**ropē hoc carissimē. tu qui maris incola piculosus
 vsaris in fluctibz. ⁊ pniciei castris vndiqz obsessus. in lig
 no p fragili circūdaris. quo (nimirū) in necessitate ofugi
 as. cui te credas. at vbi stabilit⁹ ofidas. pri⁹ ruminante
 diligētia videas. ⁊ clara prudentie circūspēctōe artēdas
Nam si ex toto semel erraueris puentus morte. correctō
 nis tibi postmodū nullaten⁹ locus erit. **S**ic ergo tutum
 stabilitate perpetua queres portū. hunc meliorē in bonis
 et melioribz optimū prudētē eligas. vbi cōfidentia secura
 quiescas. **R**ōne sapiēs architect⁹ in terra stabili fodiēdo
 quērit fundamētū stabilius. ⁊ nauis p iugil gubernator.
 antequā suā accomodet anchora. scrutator abyssi. plūba
 ra cordula quērit tutissimū fūdamētū. **S**tult⁹ em̄ est.
 qui sup rem instabile fabricat. ⁊ amens ex toto qui rebo
 mobilibz se ab eis dē stabiliendū omēdat. **V**ade igitur ⁊
 disce / hinc nequaquā in parituris ofidere. sed in ternis dece
 tero tue spei anchoraz tantū fige. **Q**uibus edoctus nauta
 consolatus discessit. **T**antum eternum dilige ⁊ nun
 quam dolebis. **De vulpe ⁊ hymeā.** **Cap. nonū**

N plenilunij simee cordis leticia exultanti. vulpes mox
astitit & hec dixit. Indica michi soror vt tecum gaudeam.
huius iocunditatis que sit ratio. & exultationis que causa.
At illa leta/letatet vt secum letaret rñdit (Nimiru) lu
nari qua amo plena luce nunc fruor. Quomā hanc diligo
qua cetera pfuunt / hac leto. **A**d hec vulpes adiunxit.
Putabas certe carissima ne turberis manu. naso. vicinoq;
oculo estimatiua pelara ad rationis naturā plus te cunctis
animantibus accessisse. **S**ed vt ex vana gratulatione comi
tio. adhuc pmanes de longinquo. **Q**uo enim magis a ratioe
se iungimur. tanto quidē ab homine plus distam. **P**uto
nanq; (mi fallo) qd amare lucez veram sit bonum si tamen
eius sit stabile fundamentū. **S**ed amare pdibile nichil fi
nalē est quā dolere. **Q**uantū enim id qd diligim; gaudē;
habitem. tantū etiā mox dolem; amissū. **V**nde fit. qd dile
cta re pdita. statim mox in dolore vertit amor. & iocun
ditas in merorez. **S**ic (& nimirū) quāta fuit deupiscētia
in amādo. tanta fit dolorositas postmodum in pdendo. **E**t
quanta fuit iocūditas in fruēdo. tanta est mesticia in cas
rendo (**S**ed qm melius est nō diligere quā dolere. eligi
bilis non immerito existimo / transitoria spnere quā ama
re. **H**ec nanq; si nō amam; sed spernim;. cum transierit
non dolem;) **I**git; qd lumen diligis laudo te. sed qd lunari
lumine mutabili fruēris te non laudo. **H**oc enim sero luna
plena letaris. ac sequēti vespe tristaberis. **I**mpossibile nā
q; est amato pdito non dolere. **E**t sic quid tibi residuum
erit de pterito gaudio. nisi pns dolor. **A**matū siquidē ra
pit secum vbiq; gaudiū. & idē cum trāsheit. mox fines ei;
occupat luct;. **A**t tamē nō est sapiētis gaudere vt doleat
sed ad temp; lugere vt sempiternaliter gaudeat (**I**nfelix
quippe omutatio de iocunditate in luctum. de gemitu vo
comutatio beata in gaudiū) **P**ropē qd carissima. vt tua
sit gaudiosa dilectō & fruitō permansiua illaz dumtaxat
luce diligas. ac ea fruaris. que durabilis. inuariabilis atq;

summa Nam cuius rei fixum est bonum. eius sempiternum est gaudium. Et cuius fruibilis natura est. et fructuosis bonitas summa. et illius secunda est leticia atque plena. propter hoc autem sicut amantur et fumus. Habet enim amor camelionis concitum unde transsumitur cum amatis aut sistimus. et cum eis de vilescimus aut cari sumus. Sed quid lugenti camelionte de colore aureo mutato in luteum sagax coruus respondit non audisti. claudere aurum. pone desuper lutum. et de cetero tepescit aurum. quibus dicitis vale superaddens / recessit.

¶ Vbi multa consilia ibi sunt multa salus.

¶ De formica et vulpe.

¶ Cap. 7.

Quod congreganti materiam ut domum sibi construeret super terram. vulpecule formica obuiauit. quid esset quod ageret. aue prius dicto. quesivit. At illa respondit. In obscuris quidem terre latibulis ut et tu tanto tempore habitavi. Modo fert animus in luce tam cunctis gratissima construere michi nidum. Cui formica mox dixit. Fuit tibi forte unquam molestum habitaculum primum. que ait. nunquam certe. sed tutissimum et quietum. Attamen ad nouitatem hanc dulcedine lucis inclinor. Cui formica subiunxit. Nimirum dulce est lumen. et delectabile oculis videre solem. At longe magis sapidior vita est. et delectabilior secunda quies. Quamobrem soror. licet non sum tanta. ut sim subsidiaria tue prudentie. hoc tamen quod tibi memoror. in hac nouitate unum est. quod prosperis et pellipariis non es modicum odiosa. illis quidem propter zelum gallinarum suarum. istis vero pellicum cupiditate tuarum. Sed aliud est ut in nouo negotio. consilium antiquorum requiras. Namque consilium custodiet te. et prudentia te seruabit. Statim vulpes inconsculte respondit. Minime quidem hoc soror attendo. Neque egerere consilio minime puto. Et formica prudenter respondit. principia quodam rerum mole minima. ut tute sunt maxima. Nam ex puo semine. palma gignitur ingens. unde in minimis exordiis maxima sunt consilia agenda quam paruus error in principio.

maximus est in fine. Modicum enim corruptele radicis .
in totum arboris corp⁹ diffundit⁹ . eo q̄ in suo principio
quodāmodo totius realitas cōtinet⁹ . Quomā t̄si minima
negligis . deflues in maiora paulatim . Propter hoc salo
mon in puerbio dixit . Audi consiliū ⁊ suscipe doctrinam .
vt sis sapiens in nouissimis tuis . Nam ⁊ cogitatōnes cō
silijs roborātur . Ad hęc vulpes victa ratōne r̄ndit . Et si
in hoc ip̄o vti consilio opus est . satis gratia nature est me
cum . Statimq; altera dixit . Scriptum est . Non sis sapi
ens apud te metipsum . ⁊ ne imitaris prudentie tue . quia
dicentes se esse sapientes . stulti facti sūt . Nonne plā qua
tuor oculi vident quā duo . multiplicati radij plus illustrāt
Maior certe valitudo est pluriū . ⁊ raris securius pluri
bus nauis gubernatur . Sed ⁊ cuius est consiliū . nonne
sapientie . Nimirū hęc que abscondit vni . reuelat alteri . et
humilitatis amatrix vt plurimū rectum p̄ alienum docet
consilium de agendis . Verum . si bene vidisti . teste consili
ario addito . certōz eris . Si non recte . statim in meli⁹ di
rigeris . Quanto igit̄ consilium ex plurib⁹ est . tanto salu
brius est . quomā vbi multa cōsilia . ibi salus . Sic audiens
sapiens sapiētiaz sapientōz erit . ⁊ intelligens . gubernacula
possidebit . Ad hęc vulpeula dixit . Scio q̄ p̄uidā es . do
ce queso . cui⁹ sit consilium audiendū . Tunc illa . Quip
pe sapientis . prudentis . sciētis expti . amici fidelis . magna
nimi deumq; timentis . quib⁹ dictis ⁊ digestis . p̄uidā cal
lidam eruditam valedicto dimisit . Diligentōri rumina
tōne omnia digeras priusq; agas . De boue ⁊ porco

¶ Capi . xi .

Quod est aliquātulam sumpti digestionē edulij . ipsum
bos retribuens faucibus . cum recubans rumina
ret . Porcus hoc aspiciens . ad eum venit et dixit .
Quid est hoc quod agis cornute . Cui ille . rumino . Tunc
porcus . Parum ante tam onerosum iugum deposuisti . vt
quid modo non quiescis . Nonne semel satis est masticasse .

Ad hoc vos ita fertur dixisse. Nimirum frater si ruminares nullatenus ita sentires. ubi queso situs est alimentum sensus? nonne in faucibus. **E**t propter hoc quanto diligentius edulium masti- camus. tanto amplius totius rei saporem percipimus. et iudiciale gustum vehementius delectamus. **R**e- uera molares dentes in duplo prouida ob hoc natura com- posuit. ut masticatio maior alit. et gustatiuus sensus prouidenter locatus est in ore. ut delectatione cibum diu- teneamus sub fauce. quin et ruminans melius digero. et ali- mentum in fine per amplius deputatum assumo. **T**unc por- tus hijs auditis adiunxit. Quis ruminare te docuit. **E**t ille. Nimirum. ars illa me hoc agere erudiuit in corpore. quod sapientem edocuit ruminare in mente. **C**uncta namque sub- tili medicamine ruminat prudens. que aut dicit. aut facit. **P**ropterea quidem digesta loquitur. et purgata similiter opatur. ad quod enim comunicatum est homini clarum ratio- nis consilium. et tam carissimum concessum est illi medita- tionis bonum. nonne ut hijs salubriter in agendis utatur. unde premeditationis masticatio semper preponenda est in cunctis humanis actibus si sapientia gubernatur. ut uniuersa digestiora et puriora studia consequantur. **N**ec semel satis est rem agendam videre. sed necesse est eam subtiliter pluries ruminare. **S**icut quatuor digestionibus cibo pre- coquitur. ut deinde membris purior atque ueritatis tribuatur. **A**mnis cibo antequam anime uniat quatuor purgat dig- estionibus. **P**rimo vadit ad stomachum. et ibi digerit. et sequestrat purum ab impuro. et quod impurum est emitti- tur per secessum. **D**einde purum derelictum ad epar mitti- tur. et ibi digeritur et fit sanguis et sequestrat purum ab impuro. et impurum emittit per urinas. **D**einde derelictum pu- rum a renibus attrahit. et ibi tertio digerit et sequestrat pu- rum ab impuro et impurum emittit per sudorem et sputum. **D**einde purum derelictum per membra spargit. et in mem-bris quarto digerit. et sequestrat purum ab impuro. et

et digestiones

illud impurum quod quasi purum est seruetur in vasis sper-
maticis et in generatione emittitur. Purissimum autem de-
lictum conuersum in membrorum substantiam finaliter anime
copulatur factum viuum et substantia vite. unde nulla ci-
balis impuritas accedit ad animam. nisi cum quater mundi-
ficatus sit omnis cibus. Tu quidem ergo karissime. quod non
ruminas impurius suscipis alimentum. et ob hoc diuina le-
ge animal iudicaris immundum. Quibus auditis erubescens
porcus recessit.

In omnibus ordinata grauitate pro-
cede. **De equo et boue.** **Capitulum duodecimum.**

Quam agiliter equus hinc inde discurreret. onustum
bouem obuiam habuit grauitate incedentem. Cui
dixit. Quid tibi diuisa est ungula. cum sub tanto
pondere eius tibi nunc esset soliditas oportuna. At ille re-
spondit. Nimirum qui me condidit hoc prouidit. ut semper
ita procedam. quo sub onere magis accommoda cernor or-
dinata grauitate. An ignoras quod perditio diriuetur a pede ci-
to. Nam mortalia siquidem plena sunt cunctis periculis. unde
vbiq; oportet cum grauitate incedere ut possis dato pe-
de vno vbi porrigendus sit alius salubriter prouidere. Si-
militer autem tarda sapientia est terrenis. Implicati namque
sensus membrisque mortalibus aggrauati. sapientie lumen
absconditum in altissimis situm antiquatis temporibus vix
attingunt. Et ob hoc quanto tardiores tanto periculis
res inveniunt. At vero si grauitate tarda incedimus mo-
deratius laboramus. et ob hoc quod agimus lucidius intui-
emur. et quiescente quidem anima cuncta melius iudicamus.
Quoniam et sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter
et disponit omnia suauiter. Quia propter si cum tarditate pro-
cedimus velocius id quod intendimus expeditur. quia sic
lucerna prudentie ducimur. quo per directum iter veritatis
ammotis deuisis velocius ^{finis} ^{operis} suum presentamur. Nonne mi-
tari celestis facies non videtur. et rapidissima regularitate
differt. repentinus sagax natura non parit. et que subito

ingruunt pl⁹ ofusa mente subuertūt Immoderato cursu
 nisi gūitate prepediatur nauis dissoluit^r / et festinato p^u
 fertur catulus cecus nat⁹. Moderatōri verūtamen imbre
 tellus pinguis efficit^r. et ordinato gressu non soluz decen
 tius. immo salubrius grues incedunt. Tu autē carissime
 quia indiuisa vngula velociter agitaris. sepe lapsu ofunde
 ris. quo nimiximmūduz etiam animal iudicaris. Duo au
 dito recedens equus erubiuit rē

Ad audiendum velox / ad credendus sis tardior.

De vulpe et coruo.

Capitulum tredecimum

Ad vulpem absconditam famescentem euz amicus
 coruus non nimis sibi q̄ illi compatiens. gallinas
 in secreto manētes. fraudis vi studeret adducere
 ad eas se conculit et salute proditōnis pposita dixit. An
 nūctio vobis gaudiuz magnum. qm̄ vulpes momialis esse
 et a est / et depoluit feritatez. Venite securate de cetero. et
 videte mirabile. qm̄ in oratorio vetata cantat horaz deuotis
 laudibus vespertimaz. Mox ille leuitate cordis credentes
 cum pergerēt inuentū gallū secum ducere conabant^r. At
 ille mira dotatus intelligēcia. q̄ totius verbi dolum preci
 piens p̄his vxorib⁹ dixit. Audite me in sēlate nimis credu
 le Duo nanqz tenditis nisi duce fraudis in mortem. Rem
 pe si in coruo fore creditis veritatez. et speratis de vulpi bz
 bonitate m. lucem esse putatis in tenebzis. et in vicijs sic
 virtutem. Sed hoc nimix impossibile est. qm̄ splendor so
 lum de lumine rutilat. et virtutis stilla de vena bonitatis
 tantum distillat. Non audistis adhuc vt video sentēcias
 sapientum. veloci quidē aure audiendū est / et graui cor
 de credendus. Oportet enim diligenter attendere quid et
 cui credat^r. Reuera m̄m⁹ p̄m de amico et inimico pariter
 creditur. cum amore et odio lingue libra fallacis siquidē
 affectōnis pondere in obliquitatem trahat^r. Vex nulli se
 curius q̄ amico de malis / et inimico de bonis accomodatur
 audire. De te vō nunq̄ credis inimico tuo in eternuz. quia

si bene dicit sophista est. de bono tēdit ad malū. si male di-
cit facit qd suum est. Ipsius igit bonitati hosti cōmuni
inuidō credendūz non est. quia cum ocul⁹ sit liuīd⁹ ama-
tor tenebre lincem odit. Ad cuiuscūq; turbandū serenum
nigrum infamie lingua spargit. Sic nimiz multiloquiū di-
lectori/adulatozi/mendaci pariter et fallaci/ credulitatis
assensuz mandauerūt prudētes fore nullaten⁹ tribuendūz
In multiloquio em̄ peccatū non dērit. et adulator falsa p-
veris eudit. Sic assueta lingua mendacis huic se facili⁹
dirūt. et fallax anima libentē rethē dolositatis expandet.
Similr autēz tuorū auīdo aut iracūdo audit⁹ nequaquā sapi-
entis impendit. leue nanq; verbū vt res captet q̄ntoci⁹
mittit. ⁊ ab ira seu inimicia vel inuidia nubila a vitate quī-
dem oris rectitudo curuat. Quid tandē nisi q; nulli mīn⁹
qm̄ tibi de bonis credas. Naturalitē quīdem laudem appeti-
mus aut maiora omniter de nobis estimam⁹. Ad hoc autē
est eloquiūz ponderandū qm̄ tantūz credendū est possibile
et hoc dūtaxat oueniens est. Et oueniencia verbi. ex cir-
cumstācia percipit facti. Hec siquidem sunt rei qualitas.
locus temp⁹ ⁊ mod⁹. Sic igit fallaci credere curuo stul-
tum est. et oīno demencia vulpem deposita feritate in ora-
torio relataz cantare. Hoc em̄ vulpine caude non ouenit
et totaliter veritas a circūstancijs ipsi⁹ dissentit. Quāquī-
dem ergo mltā cautela circa credendūz adhibenda est. et
rei veritas tāta diligēcia inquirēda. p̄certo stultissimūz
est cito credere. et piculosum cicius post leuem credulita-
tem moueri. Quib⁹ eruditio dimisso coruo galluz galline
seque sunt. ¶ Quietē mentis dilige et ociuz fu-
ge. ¶ De boue et lupo ¶ Capitulū decimūquartū

In vespertina quidēz hora. iugo bouem oneratum
arantēz/ociosus vagusq; lup⁹ repiens. quasi cōm-
patiens dixit illi. Quādo tu solutus beata liberta-
te vagaberis. ac q̄ete tam lassus refocillaberis ociosus. At
ille respondit. Nimiz quando sapiēcia relinquet naturaz

Labores enim quod diu sustineat membrorum societas. nequaquam
 me rapiet vagationis captiua libertas. aut ociositas cordis
 tempestatibus fluctuans. Namque vagatio alienatio quedam
 mentis. et ocium tempestas est cordis. Siquidem alienatio
 a virtute. mox sensus sicut chaim profugus vagusque diffundit
 duntaxat. et veluti dauid statim procella viciositatis inuoluit
 animam ociosus. Ligatura enim membrorum propter assiduum
 motum priuata est sensu. et in albagia velocius repente
 ingruit motus. Ad hoc lupus aduixit. Nunquid ergo qui
 escet sapiens. Ad quod vos. Non qui escit sapiens solum
 immo possidet eum secunda quies. Non attendisti quod ad
 quietationem maiorem principii sensuum superior mandibula
 non mouetur. Verumtamen nunquam est ociosus sapiens/ con-
 tinuo quidem/ aut mente exercitat/ aut corpe. Quid est
 enim ocium/ nisi proditio irreuocabilis horre. effusio vite. re-
 trogradatio perficiencie. sic gignit carnis desideria. parit su-
 perbia. accendit luxuriam. soluit linguam. nutrit indige-
 ciam. introducit rapinam. egestatem namque opatur remissa
 manus. et qui sectatur ocium/ est stultissimus. Attamen ocio
 sabbatizante ysrahel celum non influxit manna. quoniam et aqua
 putrescit immobilis. et immotus ensis rubigine mox sor-
 descit. pax quietus obstupuit. et vestem depositam dirus
 tinee dens corrodit. Sed contra polus continue currit
 Cor dum viuere non quiescit. naturalis virtus non dormit
 et reuera mundi prudentia semper agit. Propter hoc caris-
 sime. ocium vitans. aut aro. aut comedo. aut rumino. aut
 ligatis nuceula sensibus digerens requiesco. Quibus audi-
 tis lupus ociosus vagusque abiit.

¶ Doctus loquere et auarus sis ubi. ¶ De coruo et rana

¶ Capitulum quindecimum

Quod est multum laborem et studium vix tandem cor-
 uis eius eloqui didicisset. desuper audies ranam fantem de-
 scendit et dixit Quis loqui soror te docuit At illa
 respondit. Nemo certe. sed subtracta cauda. loquelam mihi

dedit liberalis natura. Tūc coruꝝ. felicē quippe omuatōꝝ
reoz ꝑ bestialitatis cauda. ratōnis linguam dediſſe. Cui ra
na mox inquit. Tibi vero vnde hoc contigit frater. et ille
Longis laboribus ꝛ studiosis. qm̄ ipam emi ꝛ didici. Sta
timqꝝ ob munus inflata rana subuinxit. Ecce tu loqui do
ctus es/et ego non docta. si placet loquacitatibus imita
mur. vt appareat nrm̄ habundanciꝝ quis loquat. Ad hec
coruus/rummata sententia dixit. Ego dumtaxat pauca hec
ſcio loqui. que didici. Sed bene vox est. qꝫ tu eloqui mini
me didicisti. neqꝫ ipam emisti. quia si emisses / ꝛ erudita fu
iſſes. non ſic eloquia effunderes. ſed aut prudentia vende
res. beneficencia ſeu donares. At illa garrula inquit. mo
do tu loqueris. cui vendis. mox ille. ſapienti quippe. cui
nihil ordinate actum eſt ꝑditum. et quicquid aptum eſt
carum. Non audiſti quod argentus electum. lingua iuſti
eo qꝫ rariffima ſit. Nam clauſura que raro apitur eſt forti
or. et lingua minus frequēcata ſolidior. Namqꝫ quod diu
rectum tenet. difficilius obliquat. Sed dum lingua nō
loquitur tenet rectum. Reuera mentis conceptus eſt ver
bum. vbi ergo hoc nimis effunditur. interdum eſt ratōnis
vinculum diſſolutum. Nonne. in mltiplicitate ſermonum.
humanuz in babilonia confuſum eſt labium. et diuine veri
tatis tuba. breuiloquio in ſyna tantuz decalogum eſt locu
ta. adminꝝ loquendum os labioꝝ ianua claudit. et arte
ria cratera ꝑpter hec hoſtiolo circumdat. Nam ſi vox qui
dem verbum eſt. et non ſonus. optet qꝫ meditatōe concipi
atur. formetur conſilio. dirigat iudicio. et poſt hoc ſuo lo
co et tempe digeſtum. apertis in auribus pandat. Quinqꝫ
vocales date ſunt homini. vt parce loqueretur ad ſenſum
atqꝫ ob hoc lingua. vnum eſt locutōnis instrumentum. et
gustus. vt pauca quidē prius. ratōne ꝑguſtata dicamꝫ
Non audiſti quod ſcriptum eſt Ventuz ſemina bnt/et tur
binem metent. Nam cum in mltiloquio peccatuz non deſit.
ꝑocerto qui vento loqꝫitatis effundit. in digeſtis ꝑlatis

conturbat alios aut turbatur. Quamobrem antiquis prophetae semper placuit parce loqui. Quid plura. qui multum loquitur. modicum ruminat. et verbum occiduum hinc eructat.

¶ Dic voce tenui et age rem actu grandi.

¶ De Leone et Asino.

¶ Capiculu. xvi.

Leonem socius asinus antecedit. cum de longe luporum turmam aspiceret. mox palatinam vocem statim cepit emittere. ut granditate ventosa sic pusilla nimis grex inimicus timeret. At vero cum hostes a clamore hunc asinum esse cognosceret. fixi fortiter ceperunt ridere. scientes quidem tanto sonitu pectoris. minime cordis respondere virtutem. Tunc leo precepta voce statim cucurrit ad socium atque dixit. Amice quid tibi est quod clamasti. Cui ille. mi frater. grex luporum apparuit. quem grandi voce perterritum / nec se mouit. sed mox ad odorem tuum non sine mea admiratione disparuit. Ad haec leo prudencialiter subridens inquit. Si nosti nequam lupus est callidus. clamorem deridet. tantumque timet virtutem. latratum canis irrisione subsanat. dummodo morsum effugiat. nimirum expertus miles tubam bellicam non pauescit. sed gladium. et eruditus phus nubis tonitruum non veretur sed fulgur. quod est est clamor. nisi pectoris euacuat ventus effusus. Nempe vacua magis sonat / vento saepe concrepant. Propter hoc carissime qui clamoribus nititur minime a sapiente et timetur. quoniam hic ventosus et vacuus. sine virtutis fore soliditate notatur. Clamore siquidem iracundie flamma in elibano cordis accendit. de qua statim fumus resoluit. et obscurata ratione virtutis splendor fuscat. Ex lumine namque rationis oritur virtus. Hoc igitur prudenter dumtaxat efficit. quod inanis apparentie sprete voce rei granditate finitur. Nimirum ut regularis celestis motus est actus virtuosus. Quamobrem grandi virtute sine sono operetur. Quo dicto de clamorosa voce veredat asinus. a leonis societate discessit.

¶ Gloriosa est prosperitas moderata

Qum titan vniformi regularitate stabiliter mouere
tur. Nimis hoc admirans mercurius. hac eū mox
questione pulsauit. vt quid semper in ecliptica
volueris. ibidemq; fixus nunquam inde mutaris. **Qui** dixit
Fons sapientie fuisti dudum estimatus a seculis. et hoc ig
noras. **Qui**s gloriozor inter stellas. nonne sol cui fontali
ter indita est lux p̄mogenita. que tota celozum est species
et gloria stellarum. **P**ropter hoc carissime. media semper
moderantia ventiloꝝ. nec vnquā ab ea declino si considerasti
Namq; inimicoꝝum gignitura est grata p̄sp̄ritas et su
scitatio luuioꝝum. nec vllum vnq; ostendit veritatis ami
cum. **Q**uamobrem mea maxime moderantia quidem amplex
tenda est. ne cum emulos iniuste eudit p̄sp̄ritas. iuste
formet eos p̄sp̄ritatis in moderata p̄ueritas. **N**imis
rum. ex hoc regulus apum / aculeum in fortune cella depo
suit. quem natura naturaliter sic instruxit. vt cum est agē
di facultas validioꝝ. sit excedendi tunc auctoritas minor
Ceca quidem lux. diesq; volatilis. mutabiliū p̄sp̄ritas
est. **V**nde semper oportet pauescere. ne lux vertatur in te
nebras. et nox diei repentino cursu succedat. atq; ex inde
prudenter in p̄sp̄ritis modestie magis / ac beneficentie intē
damus. vt vna vitantes siquidem inimicos. et altera giga
nentes / amicos. **S**i contra nos quandoq; tempestas ingru
erit aduersitatis. portū salutaris effugij reperiamus p̄
paratū prouide in amicis. **R**euerē nauta prudentioꝝ. dum
aduersum tempestatis future trepidat impetum. intrans
quillitatis sereno circumspectus. moderantie medio tutū
vt nauiget ponit velum **S**ed vt excessiua rutilantia visum
eundit. et immoderata leticia cor extinguit. sic nempe p̄
sp̄ritas immodesta confunditur. quoniam vt in tempoꝝ
ramento sanitas corporis. ita in modestia salus mētis **N**on
ne timemus in arduis naturaliter ne cadamus. ob hoc
moderatissime p̄sp̄rantes in humiditatis solido fundo

pedem super alterum teneamus. ut sic in medio permanentes
 quasi inter profunda et alta iam non timentes humiliari.
 sed amantes in humilitate seruari. salutari nos ductu diri
 gente sapientie transeamus. In altis etenim fluctibus pup
 pis securiter nauigat. in firmamento littoꝝ si alteris in sepa
 biliter remum ponat. Et suū quis tutius sursum edificium
 eleuat / si fundamentū eius in profundioribus magis viget.
 Quomodo igitur celestis serenitas. quanto lucidior.
 tanto tranquillior. sic sapientis prosperitas esse debet mo
 deratior quanto maior. Quibus digestis tacuit.

Reminē spernas s; vnicuiq; debitū honore impēdas rē.

De Leone Vulpe et mure.

Capitulū. xviii.

Leonem et vulpi querendo pastum gradientibus simul
 ut sic ars potencie vni. et ars fraudis alteri subue
 niat. Mus spaciatus post esū discurrens occur
 rit. quem leo facie curiali respiciens. cauda deposita humi
 liter salutauit. Illa vero sursum collo caudaque sua porrectis
 tantillum nudum caudule / in flatione facta tanta derisit.
 Mox ille astutus honorem in honorantem non sero / grat
 refundens dissimulatione vultum tēdit in passus ex illato
 a vulpe vulnere. tamē menti credit pētus passū. Deinde
 cum illi quodam graui famis ardore. sparsis oculis effre
 natim tendentes in absconditos laqueos pede minus pūde
 pariter incidissent. Mus gnarus euentus cucurrit ad lo
 cum. et leonem salutatis nō immemor. corrosis laqueis
 saluanti sic procurauit salutem. Socie vero gestu humili
 ac eidem deprecatio continuo flagitanti. derisionis memoz
 risu subsannationis respondit. Quid in me cōspicis. iuuet
 te cauda tua. quam olim superbiens erexisti et superad
 dens inquit. vulpes calida es. sed prudentia cares. Resci
 uisti q; in rebus minimis quandam vim natura distribuē.
 Quamobrem nihil est a sapiente spernendū. quomā habet

omneque res suo loco et tempore iuuamentum. Nec attenden-
dum est quidem ad modicitatem molis. sed ad quantitatem virtutis.
Plura namque paruitate molis exigua. granditate virtutis
sunt maxima. Ceteris enim virtuosiores sunt lapides minores.
et rerum ingentium res parue sunt seminales. Quid enim
in membris pupilla paruius. et tamen carior. et magis salus
exiguo clauo pendet potius quam a malo. Quid plura Ara-
nea paruula virum necat. et pulex infestissima hunc eruat.
Neminem igitur spernes. quoniam unusquisque. aut potest valere
neque parum est si non nocet. sed et suum cuiuslibet honorem
impendas. Quid enim honor aliud est. quam omnium virtutum
unus actus. Agitur hic namque de prudentia. quam cui. quoniam
ubi. quomodo. tribuat attendit. iusticia vero ut nec iusto
minus. Magnanimitate quidem ut et debito amplius. Ni-
mirum et epantia qua modestius impendat. Extra modum
tamen honorare illudere est. qui ergo honore preuenit alium
honorat per amplius semetipsum. Nam honorator prouidus
lege rationis ostendit fore omnium possessor virtutum. Duo
dicto recedens. vulpem superbam irretitam dimisit.

¶ Esto amicus cunctis. intimus paucis. Fidelissimus vniuersis.
¶ De erimatio et viperula. **¶** Capitulum. xix.

Spinosum erimacium. viperula cernens mirata de co-
rice dixit ei. Tu quis es. Cui ille. fidelis amicus.
et illa. quid est amicus. tunc erimacius inquit. Ami-
cus est qui vna tecum est anima. Sed verus est. cui si mollis
spina adherit pungit. Nam qui vere diligit in ludis cor-
ripit. et in facinoribus qui blandit odit. Ad hec viperula dixit.
Placet certe satis quod amicitia sit intima vnitatis cordium.
Spina vero quod sit veritas minus placet. Vera namque dilectio
non in superficie sed in re. non in asperitate sed in tranquil-
litate fundatur. Nonne spina de radice maledictionis pro-
cessit. Tunc erimacius punctus inuestiua subiunxit.
Scio karissima. scio quod amor et odium in sola substantia

radicentur. Unde in venenosa letalitate tua generalis inimicitia est. et medicinali mea quidem amicitia est communis. **A**ttamen dilectionis veritas. fallitasque subiecte substantie notatur ex cortice. Verus enim amor de foris pungit. et mulcet intus. foris arefcit. et dulcescit intrinsecus. extra percutit. medetur interius. Est enim quasi medicina amara. Nam ut aristotiles scribit. diligit quasi odies senex. et fidei dauid amatori est dictum. quod se quidem odiat diligendo. **F**ictus vero amor. oculorum nitet in lumine. sapit in ore. mulcet in aure. ridet in facie. placet in cute. intus tamen venenum sardonicum quod nimirum quos perimit. risu facit perire. aut forte de picto cortice gloriatur. Nempe basilisci rutilat oculis et occidit. Scorpio prius lingit quam peccat. et dum ore blando emollit cutem caude venenosum aculeum magis figit. Syrena cantat suauiter. ut stupfactum nau tam naufragio deuoret. Et ubi amnis periculosus est transitus. ibi aque facies plus arridet. Spina ergo criminata verus et sensatus amicus. et pictura vipera fraudulentus. Quomiam et addens inquit. Spina quippe mea de radice maledictionis non pullulat. sed internam substantiam carriorem esse demonstrat. Spinis enim armata natura rosas et sub spinoso cortice fructum condit castanea medullat. **H**is autem auditis vipa dixit. Postquam verus amicus es et sensatus. vellem si placeret speciali amicitia tecum stringi. At ille respondit. Ego certe amicus sum cunctis. intimus paucis. fidelissimus vniuersis. Nam qui non omnes diligit. nullatenus ex virtute amavit. Et qui est intimus pluribus dilector. nullius est magnus. Minuitur enim diuisa virtus. Nimirum mater plus diligit vnicum quam simul numerum si habuisset natoz. Attamen si finaliter vis audire. Nulli ergo intima dilectione astringor. nisi cuius virtutem in longis temporibus et virtutem in mille calamitatibus ignibus coprobo. vnum enim nouum. nouus amicus. Sapit quidem in ore bulit in vere. fallit in capite. latet turbulenti

Spina quippe mea de radice maledictionis non pullulat.

in fece. huius amicus stultorum efficietur similis. Duo die
to repudiatam dimisit etc.

¶ Vni electissimo tantum cum necesse fuerit peccatus creda
De coruo et columba. ¶ Capitulum .xx

Corvus cum ruminaret inter se. cui sui cordis inter
dum posset comunicare secretum. columba talia cogi
tantes aspiciens / accessit ad eum dicens. Quid
est quod tanta meditatione cogitas frater. Cui ille. Meditor
certe modo. quod stultorum infinitus est numerus. et sapientium
valde paucus. quippe cogitatus ipsius cordis est minimum
Nam qui reuelat quod cogitat cor demonstrat. Que igitur
es. ut demum et credam tibi cor meum tam michi carissimum.
vitam meam tam occultissimam. medullam meam tam profundissimam
radicem meam. tam secretissimam / secretum meum michi. quia
cor meum michi. Tunc columba talibus auditis adiunxit.
Scio certe quod callidus es natura. ob hoc rogo frater. me in
strue. quatenus et quibus si necesse fuerit credam securiter cor
meum quandoque. Mox ille libenter annuens inquit. Nimirum
aut vni. aut nulli. Electissima enim pauca et fides rara. Is
autem sic vas preciosissimum et gelosum namque in hoc cor salubri
ter conditur. quia nec a seipso unquam dissoluitur. neque a ferro
vel alio frangitur. nec mira eius soliditas a subtilissimo calo
ris aculeo penetratur. Quippe venam auream natura telluris in
abditis odit. et radicem viuificam in profundiora solida plata
mittit. Sic medulla carissima in ossibus latuit / et visus gem
mam grandineam. deus sub septem tunicarum emisperijs collo
cauit. Nimirum os sapientium in cordibus eorum. quoniam hoc quidem
eis nimis carissimum. ut sic celatum foret et a corde possessum
in archa vite depositum abscederet. Sed cor stultorum in ore
ipsorum. quia os in eis cordes tenet dominium. et apertum peccatum
habentes parumpendentes cor leui aura. hoc leuius euomunt /
quamobrem citissime pereunt. quoniam pro nichilo vite venam
effundunt. Quibus diligenter notatis illa sic docta recessit.

Domne adūltatē vt vīcās . paciēcie vally te magnanimitas de grano frumenti et lapidis . **¶ Capitulum . xxi .**

Frumenti granū proiectū in terra et mortuum . cum iuxta siccū lapidem pullulasset . hic admirat⁹ ita fertur ei dixisse **V**nde tibi cōtrito et mortuo spiritūs germinadi . cum ego dūm conteroz . eo p̄dictus si sum in aqua profūda . **C**ui granū respondit . **H**oc michi carissime virtutis ex grāditate cōtingit . q̄ fit vt passio mea sit actio . et dum morioz re uiuisco . **R**erum em̄ in virtute maximarum . tunc magis intendit̄ valitudo . cum eaz cōterit̄ . aut morit̄ corporea magnitudo . **N**imirū fem̄ mortuā generat . et cinamomi aromatica species trita fortissime plus inflamat . **A**t vero in quib⁹ minus p̄ualet virtus . res ex huiusmodi confundunt̄ . **P**reciositatē namqz dracōti disperdit draco . cum eo si morit̄ . et magnes non attrahit si teratur . **S**e infirmū membrū sine dolore tangi nō patitur et sanum cum tangit̄ delectat̄ . **N**on audisti qz virtuosus . cum ex aduersis cōterit̄ . tunc magnanimioz inuenit̄ . **I**n calamitate siquidem sumit̄ per amplius spiritū . et triūphatua ratio tunc vehemētius roborat̄ . **Q**uipe si flagellat̄ iuste ab eo quem olim offendit̄ . grates agit equanimiter . tollerando fortissime . emendat potēt̄ . qd egerat molliter . pruersū turpiter ordīnatū decorat . ac offēsā iustitie paciētia reconp̄sat . **H**ic virtutē lapsam virtutis fortitudi ne reparat . et malū bono reformat . **V**erū si iniuste patitur tunc non solum paciēdo magnanimiter agit . sed mirabiliter triūphando passus cōiunctus cōiūncit̄ . quia bonū suū inamissibiliter virtute salua possidet . **I**n malis em̄ nō vīcē victoria est virtutis . **N**emo aut̄ vīcēt̄ . nisi eū suū verum bonum eripit̄ . **T**otum aut̄ bonū magnanimi in virtute sua consistit̄ . ea namqz sibi sufficiens est ac excellēs . ipaqz gaudens . vnde virtute salua . nulla eum denudat foris priuatio . nulla inhonestat cōfusio . nulla tūc mestificat sc̄sus . afflictō **N**onne sanctus iob virtute diues . temporalium non est

Et paupatus in opia. et tã excellens ioseph. nõ est dehone
status infamia. Eademq; gaudens tobias. cecitatis quidã
rõ est de solatus ex tenebra. **S**i paciens igitur fueris quã
tuncq; te foris impugnat aduersitas. non cõfundit. qã
in miseria magnanimitatis si tantũ clipeus affuit / passus
victor semper mansit. **S**ic igitur amico suo cõquerenti. so
crates passe mētis medicus fuit. **Q**uis quis vult dicat aut
faciat tibi iniuriam. tu tamẽ nichil pacieris. si tm̃ tecũ sit
virtus magnanimitatis. **N**immo prudens magnanimus in
aduersitatibus gloriatur. quia in infirmitate virtus non solũ
p̃ficiat. immo venenũ veneno concitat. **A**nt hieon lignum
incendio expurgat. et electum aurũ in camino rutilat ap
probatũ. **I**n aduersitate igitur dumtaxat impacies vincit
et in ea sapiens magnanimitate munitus. aut quid corri
gitur. aut medicamine p̃seruat. aut coronatur examine.
Quibus diffinitis contigit r̃e.

Magis semp p̃te mie teneas de vsu et colũba **C. xxij**
Ursi catulum in captũ agniculũ seiuente. desup co
lũba p̃spiciens inquit **U**t quid tã in miserũ seuis
Cui ille. **S**i generatõz cõplexionẽq; et meũ morẽ
attendes tu tibi respõderes. **N**imirũ vsi sum filius. vsũ
me fore phisonemia ostēdit. **U**rsi nunc imitor morẽ. **T**ũc
illa subiunxit **L**inque corruptã generatõz. vince fellicam
cõplexionem. deponne fericiũ morẽ. **N**amq; deus clemens.
creauit te. naturaq; pia nutrit te. plana est terra sustõtas
te. dulci saguine viuũ amica mēbroz. cõpagine sistis. et
humorũ tuorũ pacis federe solidaris. **R**euera totus ordo
nature ad pietatẽ te trahit. **C**elestia em̃ ac terrestria regu
la tantum bonitatis agunt vt viuas. qui p̃pe non emis vi
uificũ motum celi. lumen cõseruat inũm solis. flatũ aeris.
non exuberantis imperũ fluminis qui bõ viuũ. **U**nde que
so tibi hæc oia nisi ex sola nature elementia. **I**gitur derelin
que furozem mitiga rabiẽ. qui esce seuire. et te ad imitan
dum communem pietatem conuerte. **A**d hæc ille parum

emolliens respondit. Nemp̄ que sapienter hortaris hec
agerē. si mala domātem omnia rationē haberem. Mox illa
Bene inquit dixisti. qm̄ om̄is crudelis asperitas. ex ferita
te bestialis mentis assurgit. Exasperatum enim mare pfun
ditur tenebra. et planatū aurū politura rutilantius micat
Sic lux sapientie. mansuete lenitatis est socia. et pietatis
plenissime semp̄ amica. **Sed** perturbata mente ira est nubi
la. et insipientia obscura crudelitas. **Sapiens** ergo ratōne
preclara. mala omnia vincens passius offensā/magnanimi
tatis potentia spernit. beneficentia liberalitatis remittit.
nec amplius q̄dē magnificētia sui cordis meminit. **Sic** illa
ta mala/constantia frāgit. paciencia vincit. et triūphatorē
ex toto per misericordiā se ostendit. **Novit** em̄ nocentem
fore iracundie iam subiectū. et idcirco deuictus et passius
victor cōpatit̄. et per sue pietatis antidotū infirmitas
tis alterius curat malum. **Ira** igit̄ sapientis inuicta pax
vindicta clemētia. **In** bonis enim sūma victoria. in malis
virtus inuiolata. **Attamē** qui flāmis ire cito accenditur.
Fetet igne retro vt sulphur. **Sed** cum oportune prudens
irascitur. splendet hoc digestū vt aurum. **Iracundus** ergo
sulphur fetidum ignitum. et iratus sapiens est. et hoc ip
sum aurum digestū. **Quibus** digestis abijt.

**¶ Si quemq̄ offenderis pauescē sēp̄ huiusmodi de vulpe
et aspidē.**

¶ Capitulum. xxiii

imis esuriēs vulpes querēdo pastū hinc inde cum
Furibunda discurreret. passu min⁹ p̄uido calcavit
aspidem. occultis anfractibus gradientē. **Mox** ille
furore durissio paccensus momordit calcantē. et illa impa
ciens morsum refudit quātotius in mordentē. **Sic** igitur
communis furoris in communem vindictam venenositate
diffusa. diuisi sunt. statim querentes post vulnera medici
nam. **Deinde** cum euolutis temporibus sibi inuicem occur
rissent. mox aspis antique iniurie recordata est. ac noua
mota iracundia in nouam cepit exasperare vindictam.

Palliata ergo cordis nequicia. leto vultu procedens pro
ditōe plena. salute pposita callide callidā allocuta ē dicēs
In veritate nunc te carissima inquirebā. vt oris mortu per
ditam. oris osculo redderem pacem gratam **Q**uid enim vi
tali pace mortalibus carius. terreus iocundius. cunctis
amabilis aut tam gratum. **N**imirum pacis federe cūcta
manente trāquillitate viuencia et vigēt. eiusq; lege ac or
dine ciuilia florent. cōe pacis est bonū **A**d hęc illa callidior
mox verbis. in samēte. parca puidētia sic respōdit. **Q**uāp
pe diuinissimū bonū pax est. si vera est. **S**ed si sophistica.
est lux ob nubilans. vita mortifera. et dulcedo est veneno
sa. **N**ullum enim pdibilis malū q̄ inimicicia pace opertā
Igitur tecum carissima sit tua pax. **N**imirū vbi est offēse
memoria. ibi ira. **S**ed cupit ira vīdīctā mittit fraudulē
tiam. que inferendā serpit ad penam. **C**or tuū non video. s̄
ad rationē recurro et eius lumie seuū pectus absconditū
rimor. **V**era nāq; pax. nūq; offēse reminiscit. sed ficta.
obliuionē eius non patit. **E**t infima quāde oblite inter dū
iniurie recordat. **N**ūm timēdus semp et cauendus offēse
est. quia tenax iniuria. leuis ira. expectata vīdīctā tarda
clementia. **N**amq; fratres ioseph quē offēderāt adolescē
tes timuerūt et senes. **Q**uo dicto euitato hoste discessit.
Cum electo socio proficiscaris aut conuerseris **De vul
pe peregrinante.**

Capitulum xxiii

Ad declinacōis etate vulpes deducta. patratū reat?
conscia. vt satisfaceret peregrinare cū velle. mox
peregrinatōnis eius rumor insonit. et peregrine
cans in comitem se dedit. **C**ū vetula dixit. **L**atras et mor
dens puocator inimicicie es. non ibo tecum. **Q**uo quīdem
repudiato onager inquit. seq̄r te soror. **E**t illa. **I**n sereno
dolens. et in tenebris gaudens liuidus es. **S**i michi malū in
grūerit letararis. si bonū contingeret tristararis **V**ade qz
nolo in comitem. luminis hostem **Q**uo electo. statim vsus
se offerens aduenit. **C**ū vulpes respondit. **A**ccendibilis

nempe nimis es pectoris. et paratā vīdicte vngulā habes.
Si fortasse in me vel in aliū seuus irrueres. sic aut cōfun-
 deres sociam. aut ream hostiliter lamias. **T**ecū ergo non
 pergā. **T**unc leoni idipm cum pteret inquit. **Q**ueso cas-
 tissime vt mecū nō venias. qm̄ precordialis validitate vir-
 tutis multū es p̄sumptuosus et audax. **T**ale quid te cō-
 tingeret forte attemptare. vnde vix aut nūq̄ pedē eripere
Deinde dimisso leone. pauo in sociū cū se offeret. audiuit
Mirum. aurea penna desidiaris et pompa effunderis.
 tecum non pgam. qm̄ nolo caudam perdere ob tuā pompā
 et pennam. **Q**uo sic repudiato. lupus se obtulit et dixit.
Queso vt cōtrita recipias penitentē. **C**ui illa. **R**ogo vt di-
 mittas facinora me lugentem. qui ppe cū fure nullatenus
 vadam. ne tue dampnatōnis aut criminis particeps fiam.
Sed et porco mox ingerenti se dixit. **V**ade quia nolo tua
 sordescere feditato. **F**inaliter vero alino multū se prebenti
 respondit. **R**ecede a me insensate. qm̄quidem alicui sine ra-
 tione clamares. et occurrentibz lupis vna cum stulto con-
 funderer. **C**unctis ergo hīs cum rationis iudicio ofuta-
 tis. consurgēs vulpes secū hęc allecta precibz duxit ani-
 malia. **P**antherā videlicet cuius os redolet. **S**imeam que
 in plenilunio gaudet. agnū micē. pusillanimē leporem. **E**ri-
 natū cuius sp̄mose. bouem de labore viuente. **C**rusimum
 sordes vitantē. formicamqz prudentē. **C**um qui b̄ cū hilari-
 ter pergeret. coruus ei obuius dixit. **Q**ue nam est hęc ca-
 terua. **C**ui illa. **E**lecta qui dē est comitua prudētis. **N**āqz
 cum electo electus eris. et qui cū sapientibz gradit̄ sa-
 piens erit. **E**t ille. **R**ecte iudicasti. **S**ed doce quibz conū-
 satur et prosperatur. **M**ox illa. **C**um amatore qui ppe sa-
 pientie zelatore iustitie. et amicitie fideli cultore. **Q**uibus
 diffinitis vltra processit.

In cūctis esto sp̄litus **De aure natura oculo** **C. xxv**

Audiens auris. q̄ ocul⁹ palpebra tuebat. acuto p̄c-
 ta inuidētie aculeo nature dixit **V**t quid oculū tam

volatilium palpebrarum munitione vallasti. me autem sic nudam
vndiq; dimisisti. Certe nec eo me minus pretio habere de-
bueris quam si delectat lux. per amplius tamen verbum. Et si
visus instruit. plus auditus. Cui illa veriusque arte sapien-
tie fabricatrix patienter respondit. Si videres quippe et
litum membrorum luce rationis attenderes. nunc me magis
gratiarum actione. quam causarum querula questione pulsares.
Nonne locata es in profundis. et osse ac cartilagine circum
quaque munita. foris tamen lucerna corporis est oculus. et ob
hoc prudenter pellicula velocitatis armata. Sed propter
hoc digne is hostiolo claudit. ut volenti qui de nichil in-
decens spargente radio presentet. Ad hec auris adiunxit.
Cur et michi repudiationis ianuam non dedisti. Aut forte
minus putasti corruptorum auricule quam pupille. Non audisti
quod primum aditum morti. precepto venenoso serpentis eloquio
effrenatus mulieris auditus exhibuit. Directe siquidem
usque ad cor penetrat verbum. quam apta semita stillat auri pec-
toris riuus. Tunc natura subiunxit. Sicut non est intuens
dum nisi quod licet. sic nec audiendum est nisi quod deceat.
Nonne te ob hoc in medio capitis situavi. Omnis enim sa-
pientis actus debet esse decenti regularitate compositus. et
quemadmodum in celestibus sapientia gubernantis nullus
sine regula cernit motus. Ita et in membris anime pru-
denti subiectis inordinatus apparere nullatenus debet actus.
Unde sapientis. incessus grauis. aspectus pudicus. au-
ditus honestus. status collectus. habitus est aptus. Max-
ime tamen decor prudentie debet relucescere in facie. Cum comu-
sapientie luminosum glorificauit tantum mosaicum vultum. Ig-
tur quia velox debet esse homo ad audiendum. tibi non addi-
di ianuam. nec tamen cum necesse fuerit. oportuna quodam auditum de-
arte rationis clausura quibus auditus mox pacata auris querit.
In bonis summa constantia te confirmet. ¶ Capitulum xxxvj.
Gelosia. abeston. sinoclites. lapides simul in eodem loco
manentes. de suarum admiratione virtutum incomparabiliter

disceptare ceperunt. **P**rimoq; dixit gelosia. quippe cum adama-
 tina non sine paritate virtutis fortitudine gaudeat plus tamen
 excedo. quam tenacissima. proprie qualitatis vigore. ab igne
 minime calefit. **M**ox abeston illi se proferens inquit. **E**go
 quidem maioris admirabilitatis mi fallor me estimo. quam inse-
 parabiliter vinctuosum humidum continendo accensus semel.
 vix aut nunquam extinguor. **N**ubis auditis. sinoclitis aduinxit
Vosmetipsos ut video de mirabilitate vestre contrarie immu-
 tabilitatis iactatis. **A**ttamen ego me. siquidem mimorem
 non puto. quam varietate mirabili cum luna continue cresco et
 decresco. sed quoniam qui seipsum commendat. non ille probatur
 est. ex hoc ipsis non immerito placuit carbunculi audire se-
 tentiam radiancis. qui prodictus de causa. equo rationis li-
 bramine mox disceptantium litem sententianaliter diffinitur
 dixitq;. **C**um contrariorum habituale. sit prestantius. calefieri
 ad melius est mutari. **I**gitur enim infrigidari erit in dete-
 rius conuerti. **S**ed nimirum in continuo fluxu esse. nichil est
 esse. **N**am secundum non esse est. **U**nde res omnis quantumcumque
 habet de mutacione tamen et de non esse. **D**ico ergo nunquam pro-
 moueri ad melius obstinacie dura nequicia est. **N**ec unquam in de-
 terius conuerti constantia sapientie. **A**ttamen semper mutari
 desipientie uelania iudicat. **Q**uoniam amens est qui ut lu-
 na rationalis lucis orbat. stabilitate mutat. **A**rundinem
 siquidem vacua exalationis semper influxus hinc inde mobilizat
 et omni vento confluentibus continue fluida spargitur maris
 vnda. **N**on audisti quod sagax vulpes semel responderit came-
 lionti. de adeptione coloris aurei glanti. quippe ubi non est
 stabilitas. vmbrialis est entitas. et glans non est vera.
Nonne quantum de stabilitate. tantum de mobilitate tenent
 omnia. et in vno genere quoque fixatione stabilita sunt prima.
Porro natura que sapientie quidem ordine regitur in ne-
 cessariis variacionibus stabilitatis amatrix non sine firmamen-
 to uniformitatis mutatur. **N**amque celum semper regulariter
 voluit. ac vicissitudines temporum et etates uniformiter se

sequuntur. Quomodo melodie sapor. et mitior facundie / aures
si mulceant. tamen sine decetis stabilitatis correspondencia sen-
sum anime non delectant. Sic igitur nihil sapiente mobi-
lius ex malis. nihil eo stabilius in bonis. Quibus diffinitis
terminata est lis.

In bono nomine virtutum tetragano semp viget. de lau-
ro oliua palma

Capitulum xxvii.

Inter laurum. oliuam. arangiū atque palmā sic exorta. cū suc-
cedente hieme illis solita viriditate vigentibus. suis ipsa fo-
liis velud arida nudaretur non minus quidē mox confusa quā
liuida vicinis. tetro vultu querulā proposuit questionem.
ut quid semper viridia folia retineris. et transacto fructu
frondes inutiles iam fouetis. Num forte umbratilis appetia
cōplacet. et spreca substantia cortex mulcet. At ille pru-
ritum inuolente sentientes. se inam verbi risu patientie cōfre-
gerūt. Tandē igitur ad veritatē loquentibus illi. prima respōdit
laurus. Ego quidem cōplexione iuuata cōcalui. et idcirco
frigiditate repulsa in me folium semper uiuit. Tunc oliua
subiunxit. Nimirum in me humor pinguedinis superescit
quo exundans radix. suas in perpetuum frōdes nutrit. Mox
arangiū inquit. Solidior namque substantia me componit
unde in me bene tēta viriditas nunquā perit. Sic et palma
finaliter addidit. In me quidem folium exaruit nunquā. quā
huiusmodi moderatū germinauit. Post hoc autē laurus vice
omniū eloquens dixit. Non audisti quare sapiens nunquā
ponit clari nominis venustatem. Nimirum quia claritate
prudētie. largitate iusticie. firmitate constātie / parcitate
modestie. semp viget. seipsum dirigit. nullum ledit. in adū-
lis nō deficit. et in prosperis nō mollescit. Igitur hīs virtu-
rum quatuor anchoris sue mentis in portu. sapientie ratē
figit. Quāobrem nunquā eum mundialis fluctus tēpestatis
elidit. Quo dicto quieuerunt.

**Explicit liber primus Quadruplici apologi cirilli epi
contra imprudenciam**